Hoe overdracht vermijden: bijkomende voorzorgsmaatregelen

Opleiding docenten - 8 september 2016

A. Willemse

Allemaal beestjes …

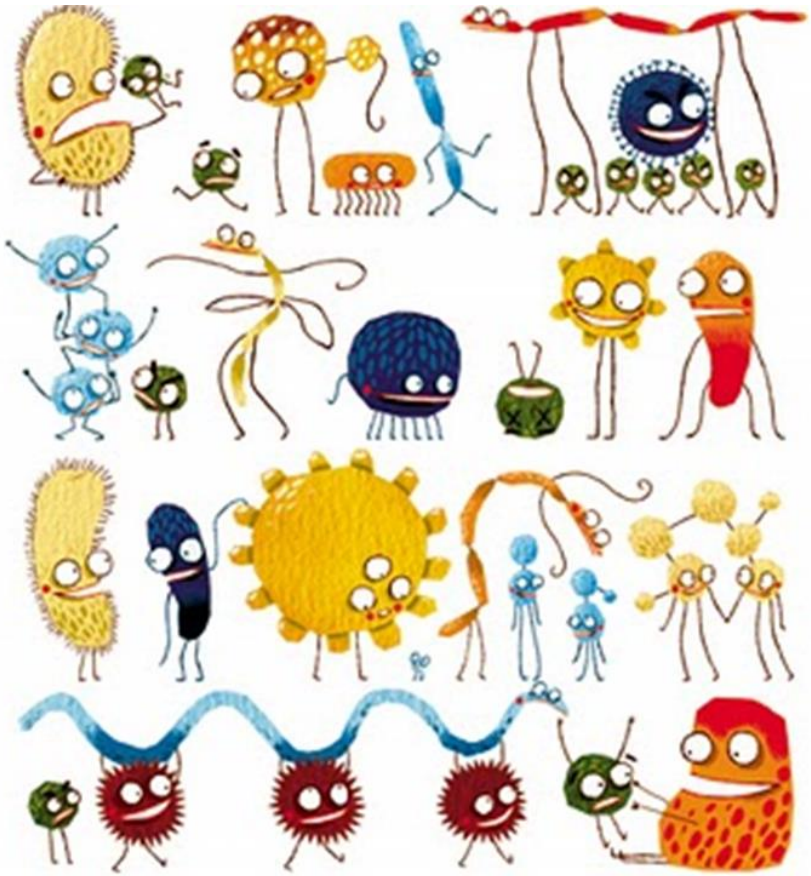

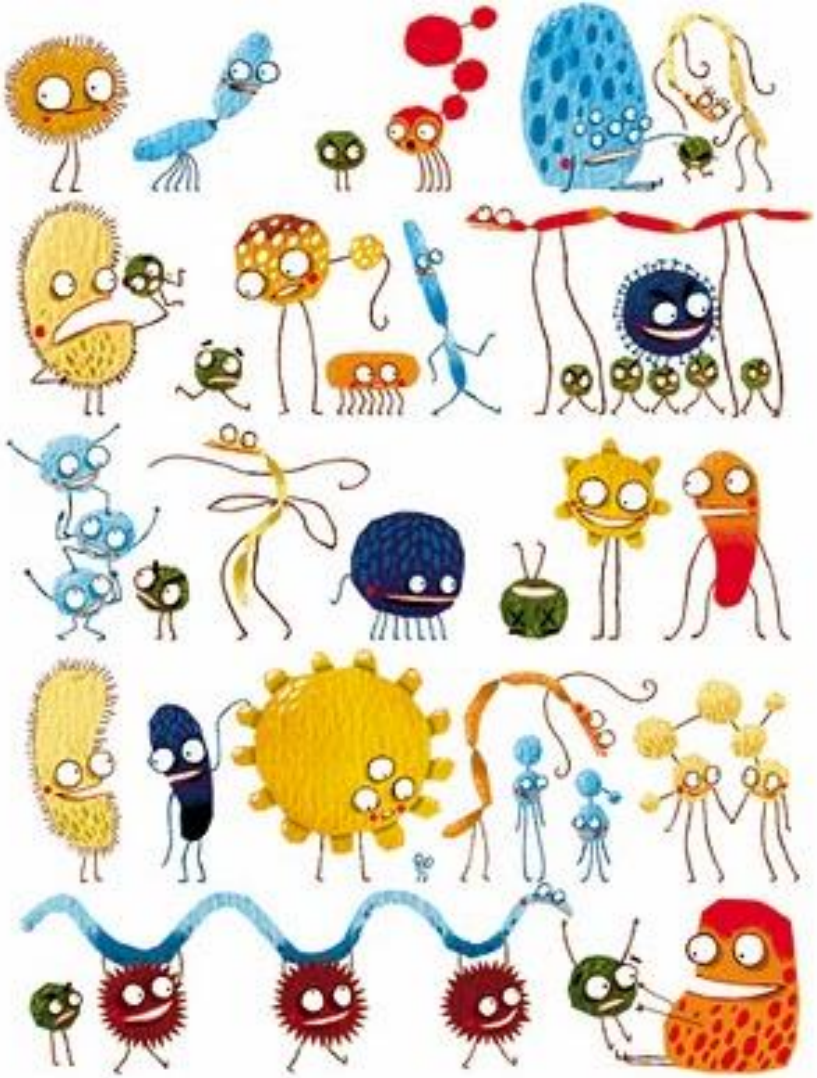

SAMEN
INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE
"U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

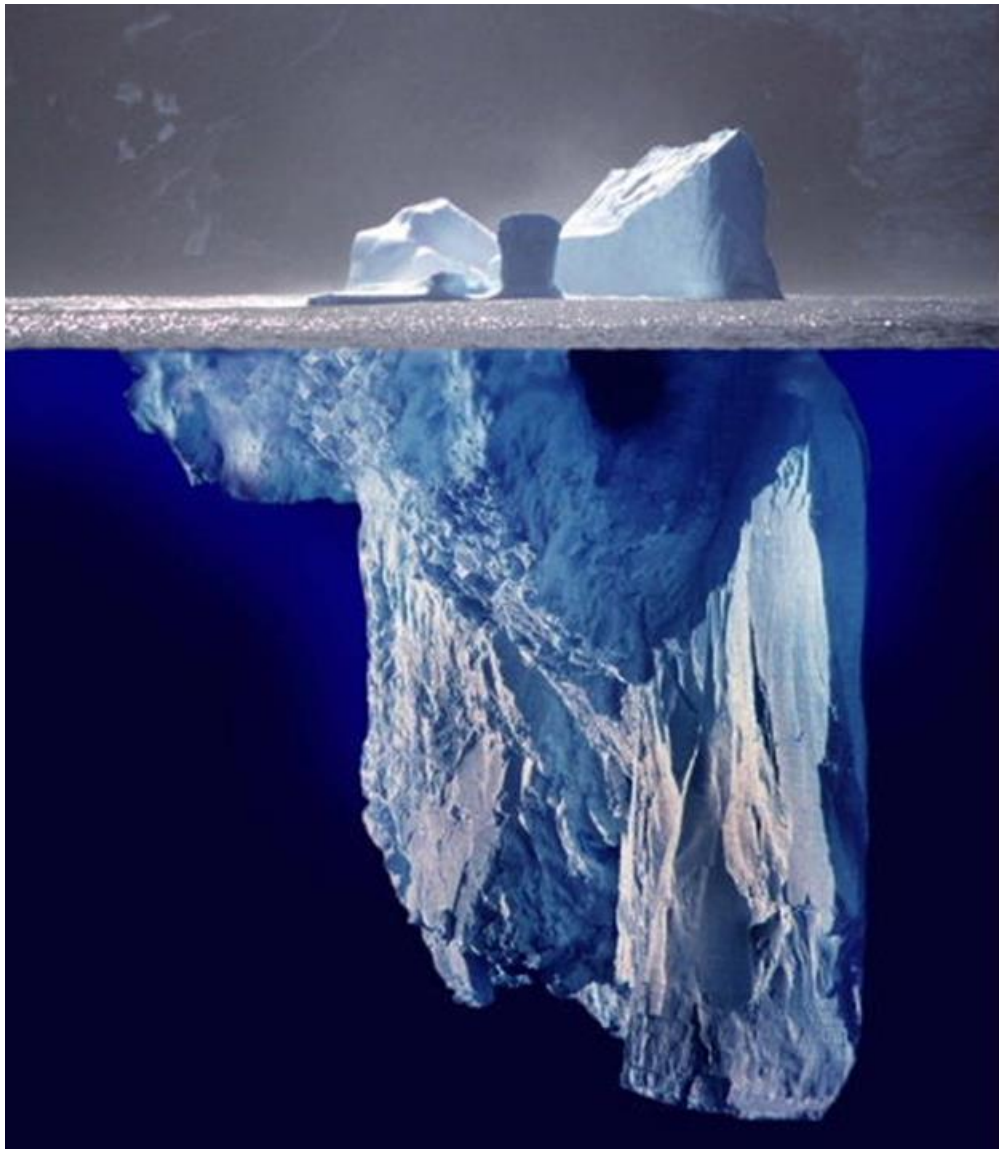

SAMEN
INFECTIES VERMIJDEN !

IK DOE MEE !

DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE
"U BENT IN GOEDE HANDEN"

BAPCOC

.be

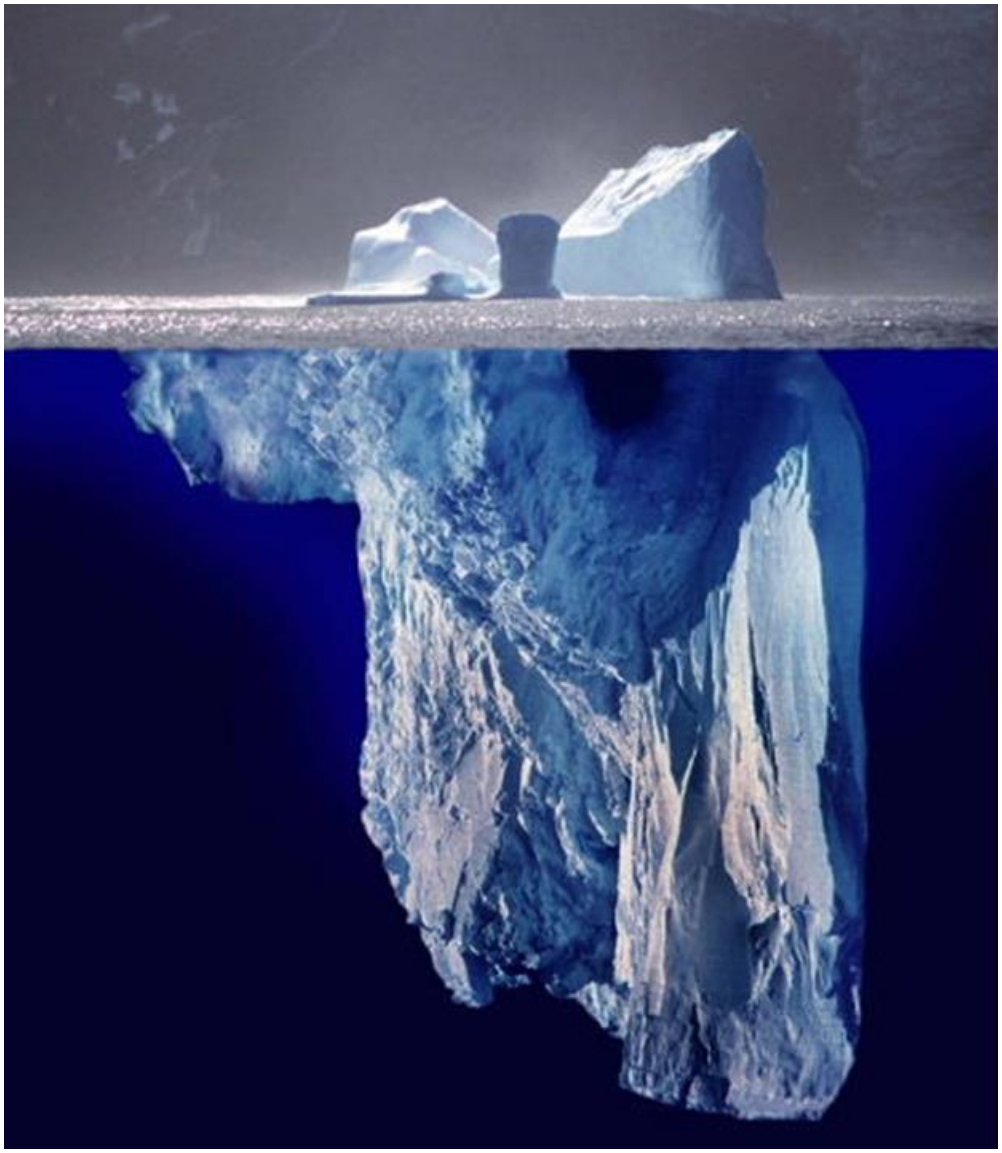

MRSA, VRE, CPE, C. *difficile*, M. *tuberculosis*, …

S. epidermidis, P. acnes, E. coli, K. pneumoniae, HIV, HBV, HCV, …

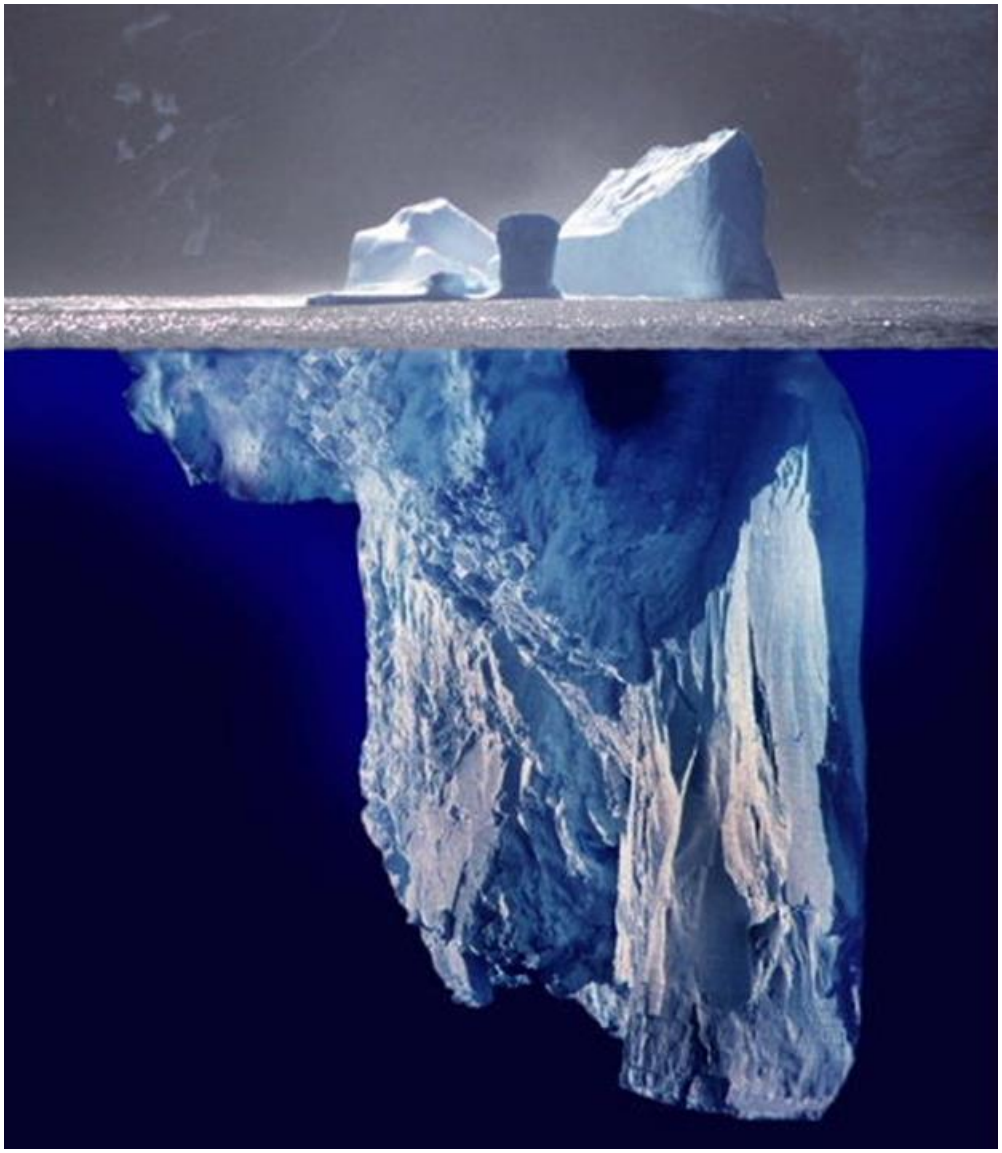

Bijkomende voorzorgsmaatregelen

Algemene voorzorgsmaatregelen

SAMEN INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE "U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

Inhoud

- Overdracht van micro-organismen
- Belangrijke begrippen
  - Overdrachtsweg
  - Besmetting, kolonisatie en infectie
  - Zorg (-gerelateerde) infectie
- Infectiepreventie
  - Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

Inhoud

- Overdracht van micro-organismen
- Belangrijke begrippen
  - Overdrachtsweg
  - Besmetting, kolonisatie en infectie
  - Zorg (-gerelateerde) infectie
- Infectieprevention
  - Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

Overdracht van micro-organismen

Overdracht van micro-organismen in de zorg-verlening vereist 3 elementen:

1. Bron of reservoir
2. Overdrachtsweg

   (= verspreidingsweg / besmettingsweg / transmissieroute)
3. Gastheer

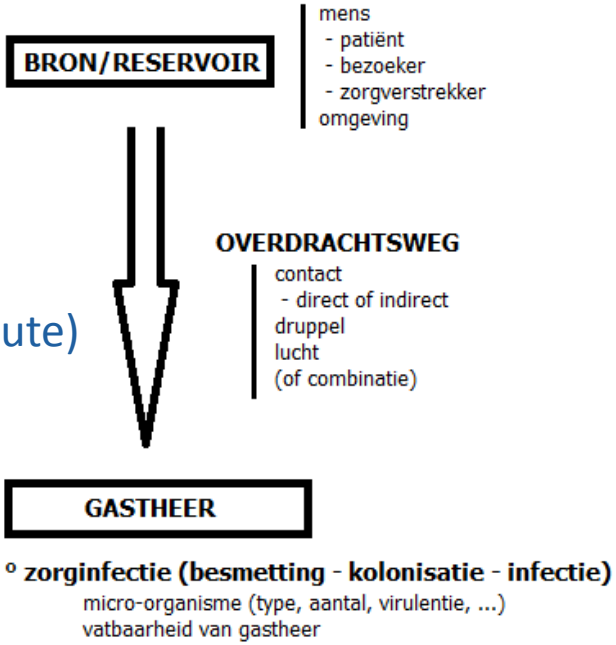

Inhoud

- Overdracht van micro-organismen
- Belangrijke begrippen
  - Overdrachtsweg
  - Besmetting, kolonisatie en infectie
  - Zorg (-gerelateerde) infectie
- Infectiepreventie
  - Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

Belangrijke begrippen

Overdrachtsweg

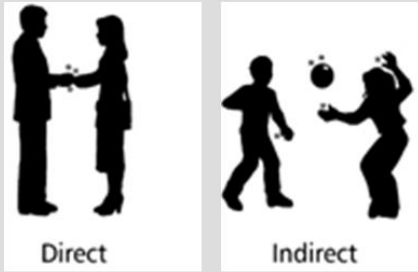

CONTACT

DIRECT OF INDIRECT

Voorbeeld:
MRSA, *C. difficile*

DRUPPEL

VOCHTPARTIKELS > 5µm

Voorbeeld:
Influenzavirus, Meningokokken

LUCHT

BESMETTE LUCHT (< 5µm)

Voorbeeld:
TBC, mazelen

SAMEN INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE "U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

De handen zijn de belangrijkste overdrachtsweg voor micro-organismen tijdens de zorgverlening

SAMEN INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE "U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

Belangrijke begrippen

Besmetting - kolonisatie - infectie

- Besmetting

  = overdracht van m.o. (bron → voorwerp / persoon)

- Kolonisatie

  = overleving / vermenigvuldiging van m.o. (zonder nadelige gevolgen)

- Infectie

  = m.o. veroorzaken ziekteverschijnselen (zoals koorts, roodheid, zwelling, pijn, …)

Niet elke besmetting gaat gepaard met een infectie!

Belangrijke begrippen
Zorg (-gerelateerde) infectie

- Synoniem: nosocomiale infectie, ziekenhuisinfectie
- Treedt op tijdens of in aansluiting met verblijf of behandeling in een zorginstelling
- Frequent voorkomen (België: 5 - 10% van de opgenomen patiënten - jaarlijks 103 000 patiënten)
- Heeft aanzienlijke gevolgen
  - Verblijfsduur
  - Morbiditeit
  - Mortaliteit
  - Meerkost
  - …

Belangrijke begrippen

Zorg (-gerelateerde) infectie

Endogene infectie

= auto-infectie

→ wordt veroorzaakt door m.o. dat reeds op moment van de opname in de zorginstelling bij de patiënt aanwezig was

Exogene infectie

= kruisinfectie

→ wordt veroorzaakt door m.o. uit de zorgomgeving (oppervlakken – voorwerpen – personeel – andere patiënten)

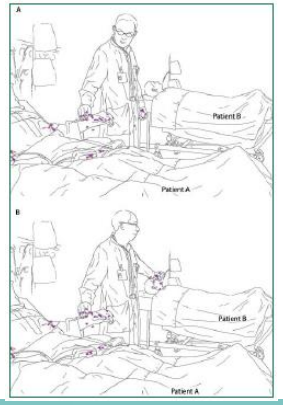

SAMEN INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE "U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

(D. Pittet et al., The Lancet Infectious Diseases, 2006)

Inhoud

- Overdracht van micro-organismen
- Belangrijke begrippen
  - Overdrachtsweg
  - Besmetting, kolonisatie en infectie
  - Zorg (-gerelateerde) infectie
- Infectiepreventie
  - Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

Infectiepreventie

Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

- Infectiepreventie = doorbreken van de besmettingscyclus
- Strategieën voor infectiepreventie → zorginfecties ↓
- ≥ 30% zorginfecties zijn te voorkomen
- De meeste preventieve maatregelen zijn eenvoudig en goedkoop!

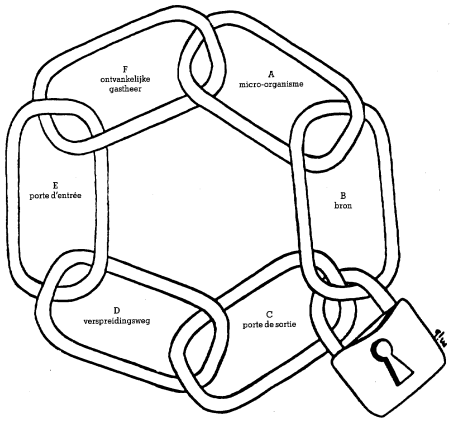

Infectiepreventie

Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

- Algemene maatregelen
  - Surveillance
  - Algemene voorzorgsmaatregelen
  - Bijkomende voorzorgsmaatregelen
- Controle op het gebruik van antibiotica
- Specifieke maatregelen ter preventie van
  - Urineweginfecties
  - Postoperatieve wondinfecties
  - Luchtweginfecties
  - Bloedbaaninfecties

Infectiepreventie

Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

- **Algemene voorzorgsmaatregelen**

  = BASIS in de preventie van overdracht van micro-organismen (m.o.) tijdens de zorgverlening

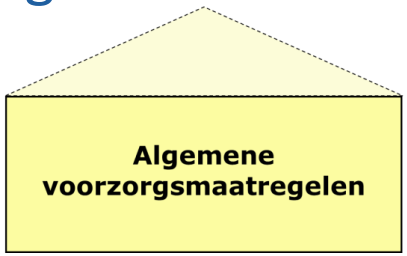

- **Bijkomende voorzorgsmaatregelen**

  = Overdrachtsgebonden maatregelen gebaseerd op
  - klinisch beeld (aandoening)
  - specifiek micro-organisme

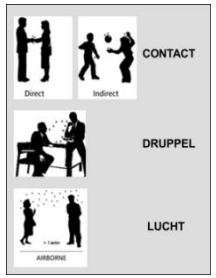

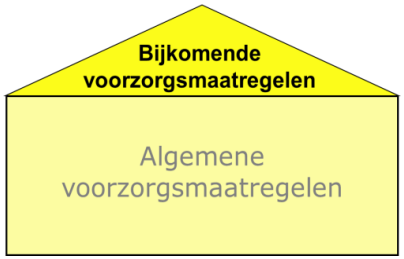

SAMEN INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE "U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

Infectiepreventie

Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

- **Algemene voorzorgsmaatregelen**

  = BASIS in de preventie van overdracht van micro-organismen (m.o.) tijdens de zorgverlening

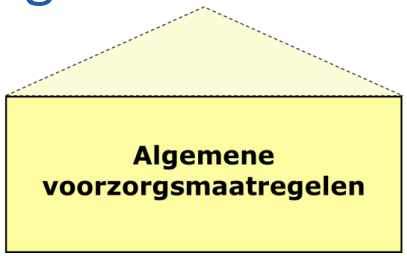

- **Bijkomende voorzorgsmaatregelen**

  = Overdrachtsgebonden maatregelen gebaseerd op
  - klinisch beeld (aandoening)
  - specifiek micro-organisme

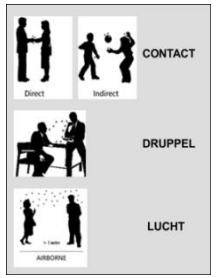

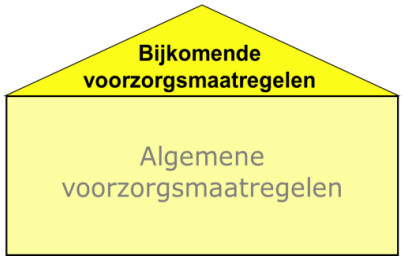

Algemene voorzorgsmaatregelen

- Maatregelen die toegepast moeten worden
  - door elke zorgverstrekker
  - bij elke patiënt
  - tijdens elk patiëntencontact
- Basisprincipes
- Dé standaard

Algemene voorzorgsmaatregelen

Onderdeel		Aanbeveling	
Handhygiëne		Cfr. 5 indicaties voor / correcte techniek van **handhygiëne**	
PBM = persoonlijke beschermingsmiddelen		**Contact met lichaamsvochten en/of slijmvliezen vermijden**	
	handschoenen		Mogelijks contact met handen
	schort		Mogelijks contact met kledij en/of blootgestelde huid
	masker		Kans op spatten in aangezicht
	bril		Kans op spatten in aangezicht
Bevuild patiënten materiaal		Manipuleer gebruikt **materiaal** op een zodanige wijze dat vermeden wordt dat micro-organismen verspreid worden	
Omgevingscontrole		Voorzie procedures voor het **reinigen en ontsmetten van oppervlakken**, in het bijzonder de frequent aangeraakte oppervlakken in de patiëntenomgeving	
Linnen		Manipuleer gebruikt **linnen** op een zodanige wijze dat vermeden wordt dat micro-organismen verspreid worden in de zorgomgeving	

Algemene voorzorgsmaatregelen

Onderdeel	Aanbeveling
Naalden en andere scherpe voorwerpen	**Voorkom prik-, snij- en spatongevallen**
Reanimatie	Gebruik een mondstuk, beademingsballon en andere **hulpmiddelen om rechtstreeks contact** met de mond en/of orale secreties van de patiënt **te vermijden**
Kamertoewijzing	Geef de voorkeur aan een **1-persoonskamer** voor patiënten met • een verhoogd overdrachtsrisico van micro-organismen; • onvoldoende persoonlijke hygiëne; • een verhoogde vatbaarheid voor infecties of een verhoogde co-morbiditeit.
Hoesthygiëne	Instrueer symptomatische personen een **goede respiratoire hygiëne** (patiënten, bezoekers, …) toe te passen: • Mond en neus bedekken bij hoesten en niezen. • Wegwerp zakdoekjes gebruiken en na gebruik wegwerpen • Handen wassen na bevuiling van handen met respiratoire secreties. • Masker over mond en neus dragen indien mogelijk • Afstand (> 1,5 meter) bewaren van andere personen

Infectiepreventie

Strategieën voor infectiepreventie & -beheersing

- **Algemene voorzorgsmaatregelen**

  = BASIS in de preventie van overdracht van micro-organismen (m.o.) tijdens de zorgverlening

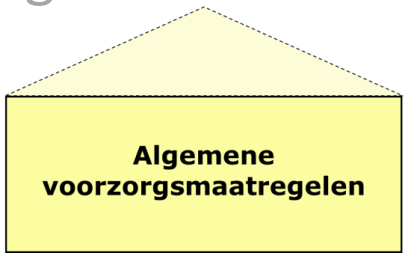

- **Bijkomende voorzorgsmaatregelen**

  = Overdrachtsgebonden maatregelen gebaseerd op
  - klinisch beeld (aandoening)
  - specifiek micro-organisme

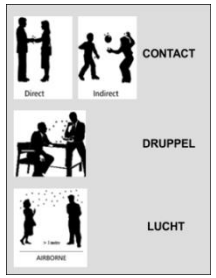

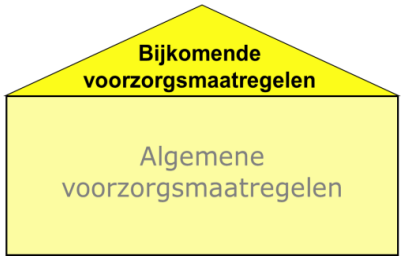

Bijkomende voorzorgsmaatregelen

- Supplementair
- Bij specifieke ziektekiem of aandoening
- Overdrachtsweg – afhankelijk
  - Contact
  - Druppel
  - Lucht

SAMEN INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE "U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

Bijkomende voorzorgsmaatregelen

	CONTACT	DRUPPEL	LUCHT
Voorbeelden	MRSA, VRE, *C. difficile* infectie	N. meningitidis, Influenzavirus	M. tuberculosis, Varicela zoster (windpokken)
Patiënten-kamer	Afzonderlijke kamer (of cohortisolatie)	Afzonderlijke kamer (of cohortisolatie)	Afzonderlijke kamer met gesloten deur, in onderdruk en met specifieke luchtbehandeling

Bijkomende voorzorgsmaatregelen

	CONTACT	DRUPPEL	LUCHT
Hand-schoenen	Aantrekken bij het betreden van de kamer indien contact met de patiënt of de omgeving verwacht wordt; vervangen op indicatie en verwijderen alvorens kamer te verlaten.	Standaard	Standaard
Schort	Bij het betreden van de kamer indien contact met de patiënt of de omgeving verwacht wordt, of indien patiënt incontinent is, diarree heeft of bij drainage van open wonden die niet afgesloten kunnen worden met verband	Standaard	Standaard
Masker / bril	Standaard (of ev. masker)	Masker bij het betreden van de kamer	Ademhalings-masker (FFP2 of FFP3) alvorens kamer te betreden

Bijkomende voorzorgsmaatregelen

	CONTACT	DRUPPEL	LUCHT
Patiëntenvervoer	Vervoer beperken tot hoogst noodzakelijke. Voorzorgen nemen bij verlaten van de kamer. (besmettingsbron afschermen)	Vervoer beperken tot hoogst noodzakelijke. Voorzorgen nemen bij verlaten van de kamer (masker en hoesthygiëne).	Vervoer beperken tot hoogst noodzakelijke. Voorzorgen nemen bij verlaten van de kamer (masker en hoesthygiëne)
Verzorgings-materiaal	Materiaal voor eenmalig gebruik of patiëntgebonden materiaal gebruiken	Standaard	Standaard
Omgevings-controle	Frequente R en O met bijzondere aandacht voor frequent aangeraakte oppervlakken	Standaard	Standaard

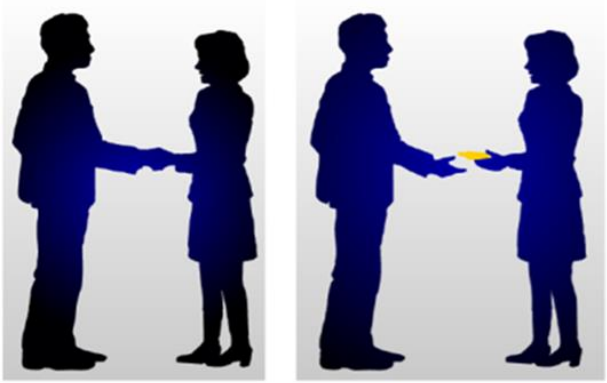

CONTACT PRECAUTIONS

To prevent the spread of infection, anyone* entering this room MUST wear

Gloves

Gown

Applies whether or not contact with the patient or the patient's environment is anticipated.

***VISITORS: Mask and gown not needed,WASH HANDS upon entering and leaving.**

DROPLET PRECAUTIONS

To prevent the spread of infection, anyone* entering this room MUST wear

Surgical Mask

N-95 Respirators SHOULD NOT be used for personal protection with patients in droplet precautions.

AIRBORNE PRECAUTIONS

To prevent the spread of infection, anyone* entering this room MUST wear

N-95 Respirator

Also ensure that the DOOR to the patient's room remains CLOSED at all times.

***VISITORS: Wear blue surgical mask**

GEACHTE BEZOEKER

Gelieve vooraf een verpleegkundige te raadplegen

CONTACT

Mogelijke kiemoverdracht via handen / omgeving

CONTACT	BEZOEKER	Gezondheidswerker **zonder** contact met patiënt / omgeving	Gezondheidswerker **met** contact met patiënt / omgeving	Patiënt verlaat kamer (vb. onderzoek)
Voor en na bezoek handen wassen / ontsmetten				
Handschoenen				
Schort				
Masker				
Beschermbril				
Deur sluiten				

Steeds in combinatie met standaard voorzorgsmaatregelen

GEACHTE BEZOEKER

Gelieve vooraf een verpleegkundige te raadplegen

DRUPPEL

Mogelijke kiemoverdracht via speekseldruppels

DRUPPEL	BEZOEKER	Gezondheidswerker **zonder** contact met patiënt / omgeving	Gezondheidswerker **met** contact met patiënt / omgeving	Patiënt verlaat kamer (vb. onderzoek)
Voor en na bezoek handen wassen / ontsmetten				
Handschoenen				
Schort				
Masker				
Beschermbril				
Deur sluiten				

Steeds in combinatie met standaard voorzorgsmaatregelen

GEACHTE BEZOEKER

Gelieve vooraf een verpleegkundige te raadplegen

LUCHT

Mogelijke kiemoverdracht via uitgeademde lucht

LUCHT	BEZOEKER	Gezondheidswerker **zonder** contact met patiënt / omgeving	Gezondheidswerker **met** contact met patiënt / omgeving	Patiënt verlaat kamer (vb. onderzoek)
Voor en na bezoek handen wassen / ontsmetten				
Handschoenen				
Schort				
Ultrafiltrerend masker				
Beschermbril				
Deur sluiten				

Steeds in combinatie met standaard voorzorgsmaatregelen

SAMEN
INFECTIES VERMIJDEN !
IK DOE MEE !
DE PARTNERS VAN DE CAMPAGNE
"U BENT IN GOEDE HANDEN"
BAPCOC
.be

Bedankt voor jullie aandacht